

Наталія ГРЕЧКО,

вчитель початкових класів вищої категорії ЗОШ № 157
м. Харкова

Моя педагогічна філософія

Майже три десятиліття у школі... Час, який дає можливість зрозуміти, що школа постійно перебуває у стані "реформування". То впроваджуємо навчання з 6-річного віку, то проводимо диференціацію шкіл і класів, то вводимо варіативність програм, то 12-річну освіту. На жаль, перелік можна продовжити...

Безперечно, в усіх цих змінах був і здоровий глузд, і позитивний досвід. Проте в освітній галузі ми жодного разу не зважили всі за і проти. Майже нічого логічно не завершувалося, навіть декларативно.

Нині в Україні відбувається трансформація суспільства, спрямована на створення відкритої, правової, демократичної держави. Сподіваюся, що й наша освіта зглянеться над дитиною і дасть відповіді на питання, які давно стоять перед школою.

Сучасному учневі потрібні якісно нові знання про людину і самого себе, нові гуманні стосунки з однолітками й учителями, нові можливості для творчої діяльності та самореалізації. У школі, на мій погляд, дитині потрібно не тільки набувати знань, а й проходити складний шлях становлення особистості, пошуку відповідей на життєво важливі питання: хто я? Навіщо прийшов у цей світ? У чому сенс людського існування?

На мою думку, уже з початкової школи повинен розпочинатися духовний розвиток дитини. А чи багато у нашому шкільному розкладі предметів, вивчаючи які підрастаюча людина може пізнати себе та інших? Чи достатньою мірою ми, вчителі, знайомимся з індивідуальними особливостями своїх учнів і чи враховуємо реально ці особливості у навчально-виховному процесі?

Якось просто посеред уроку, коли мої маленькі учні намагалися осягнути, що таке вічні людські цінності на прикладі життя Ісуса, я зрозуміла, що в епоху, коли дзвін монет править масами, як ніколи, необхідно зробити акцент на духовному розвитку особистості. Поставлені часом питання вимагають в першу чергу відмовитись від спрощеного погляду на суть виховання. Базова основа виховання – духовність. Без духовних коренів не буде майбутнього. Необхідність духовного, а не психотехнічного підходу, диктується самою суттю людини, її природою. Адже думки та почуття енергетичні в своїй основі, а моральний зміст мислення має конкретну енергетику, що акумулюється в аурі особистості.

Уже зараз мої діти знають, що вони, як маленькі зірочки, випромінюють кожен своє світло. Що чистіші думки й почуття, то досконаліше енергетичне виявлення його аури; відповідно й вищий психоенергетичний потенціал свідомості особистості.

Талановитого науковця, байдужого до краси або нездатного до співчуття, духовним назвати важко. Отже, духовність – складне гармонійне поєднання певних психічних та особистісних якостей людини. Проте яких саме?

Найхарактерніше для духовного стану – виникнення почуття єдності зі Всесвітом. Тоді межа між живим та неживим у природі, близькими людьми та незнайомими немов зникає – усе сприймається як єдине ціле, невід'ємною частиною якого є той, хто переживає духовний стан.

Люди, які мають досвід таких станів, стверджують, що після пережитого їх охоплювали почуття любові до всього живого та бажання творити добро.

Щодня запитую себе: як визначити, чи відбувається процес духовного розвитку; які ознаки духовно розвинутої особистості? Відповіді на ці запитання передбачають визначення сутності та мети духовного розвитку як психічного процесу. Розвиток духовності, у моему розумінні – процес позитивних кількісних та якісних змін: у розумовій сфері дитини – від пізнання предметів та явищ до розуміння, усвідомлення їх сутності та взаємозв'язку; в емоційній сфері – від простих емоцій до здатності співчувати та переживати духовні стани; у моральній сфері – від егоцентризму до гуманізму, альтруїзму; у діяльно-вольовій сфері – від мимовільних дій до цілеспрямованості, саморегуляції, духовних вчинків; у естетичному світосприйнятті – від споглядання естетичних об'єктів до потреби створювати красу.

Отже, сутність розвитку духовності – у досягненні вищого рівня сформованості, цілісності та гармонії всіх її складових.

Легко сказати про цілісність та гармонію... Але проблема уже захопила – і робота розпочалась. У першому класі починаю знайомство з психологічної діагностики внутрішнього стану дітей.

Наступним етапом, а скоріше передумовою здійснення духовного розвитку, є створення соціального середовища, здатного забезпечити дитині задоволення її потреби у повазі, любові. З перших днів перебування учня в школі створюю атмосферу позитивного ставлення до дитини, забезпечую емоційний комфорт. Психологи доводять, що дефіцит любові найчастіше спричинює до формування відлюдкуватої, недоброї, а іноді й агресивної людини. Дитину справді треба любити, бо фальшиві ігри в любов дитяче серце тонко відчуває.

А далі розпочинається наближення учнів до краси в усіх її виявах – природи, мистецтва, людських взаємин, вчинків, діяльності, використовую для цього будь-яку можливість. Створюю умови для виявлення творчих здіб-

ностей кожної дитини через залучення її до різних видів нерегламентованої діяльності. У моєму дитячому колективі є свій режисер, хореограф, сценарист, талановиті актори, співаки, художники, дизайнери, танцюристи. І попри всю зайнятість, прагну знаходити достатньо часу для виявлення індивідуальних інтересів дитини. Це сприяє реалізації її здібностей і веде до духовного розвитку.

Спілкування учитель – дитина, дитина – дитина, тобто обмін думками, смаками, інформацією, інтересами. Це найтонший, найскладніший, найвимогливіший вид спілкування. Особливість його полягає в тому, що воно стає можливим за умови інтересу та довіри людей одне до одного. Під час духовного спілкування мимоволі чи свідомо співрозмовники допомагають один одному на шляху до духовної еволюції та підвищують власний рівень духовності.

Формування духовних ціннісних орієнтацій, на мою думку, неможливе без залучення дітей до духовних цінностей української нації.

Кожна людина з великою любов'ю і душевним трепетом згадує те місце, де вона народилась, де промайнуло її дитинство, спільне дозвілля батьків і дітей утверджують

спадкоємність поколінь, відроджують звичаї й традиції нашого народу. В українських піснях звучать високі ідеали родинних стосунків.

Насамкінець висловлю деякі думки щодо організації творчої атмосфери для духовного розвитку дітей на уроках читання.

"Покличемо Пегаса", – так часто звертаюся до дітей, щоб запалити іскорку творчості, натхнення в їхніх душах. Мої малюки з першого класу починають знайомитися з труднощами й щастям творчості. А що може бути кращого? Дітвора, переходячи з класу в клас, відчуває особисте зростання, прагне вдосконалюватися, збагачуватися душею, рівняючись на літературних героїв. Про них складаємо власні твори. Політ думки, сплеск емоцій у диспуті – це ті шляхи, які пропонує нам література у духовному розвитку особистості школяра.

Я не буду оригінальною, якщо скажу, що вся людська історія – це шлях боротьби за подолання суперечностей між матеріальним та духовним, прекрасним і потворним, добром та злом. Найскладніше завдання людства – знайти засоби, які б допомагали виживати та зростати духовному, множитися прекрасному, перемагати добру.

*У Всеукраїнському конкурсі "Учитель року" абсолютну перемогу здобула **Ольга Петриченко**, вчителька Артемівської загальноосвітньої школи I–III ст. № 18 Донецької області.*

В інтерв'ю газети "Освіта України" вчителька зазначила:

– Назва моєї теми – "Активізація процесу учіння молодших школярів шляхом створення мультимедійного простору освітнього процесу". Вона особливо актуальна для наймолодших діток. Адже прищепити любов до учіння надважливо саме у початковій школі. Показувати, розповідати, зацікавлювати! Молодші класи – це особлива аудиторія.

Принципово нові методичні підходи до організації навчально-виховного процесу нині дають мультимедійні технології. Вони заохочують учнів до активної діяльності, допомагають зацікавитися навчальним матеріалом.

Як учителю мені подобається постійно відшукувати "цікавинки" для учнів. Для цього у моєму класі є комп'ютер, під'єднаний до мережі інтернет, також є телевізор. Отже, вважаю, що в мене є всі умови для впровадження власного досвіду роботи. ...

У початковій школі повинна панувати атмосфера радості, задоволення від навчання. А це означає – створювати на уроці ситуації успіху. І нехай сьогодні дитина не отримає найвищої оцінки. Проте, в неї вийшло краще, ніж учора або на попередньому уроці. Узагалі, атмосферу радості маємо дітям створювати повсякчас, аби вони хотіли йти до школи. І важливо, щоб учитель сам відчував цю радість. Любив дітей і свою роботу. І це бачитимуть і діти, і батьки" (*Освіта України*, № 22 від 9.06.2014 р.).

*Вітаємо, бажаємо нових успіхів!
Редакція журналу "Початкова школа".*

